

Justitieutskottets betänkande 2021/22:JuU17

Ett särskilt brott för hedersförtryck

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till ändring i brottsbalken. Förslaget innebär att det införs ett nytt brott i brottsbalken med beteckningen hedersförtryck. Brottet innebär att en särskild strängare straffskala införs för den som upprepat begår vissa brottsliga gärningar mot en person med ett hedersmotiv och där gärningarna utgjort led i en upprepad kränkning av personens integritet och varit ägnade att allvarligt skada personens självkänsla. Straffet föreslås vara fängelse i lägst ett och högst sex år.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juni 2022.

Utskottet föreslår att riksdagen gör ett tillkännagivande till regeringen om att det nya brottet hedersförtryck bör omfattas av förlängd preskriptionstid, dvs. att preskriptionstiden ska räknas från att målsäganden fyller eller skulle ha fyllt 18 år. I denna del finns en reservation (S, V).

Utskottet föreslår att riksdagen avslår övriga motionsyrkanden.

I betänkandet finns totalt nio reservationer (S, M, SD, C, V, KD, L).

Behandlade förslag

Proposition 2021/22:138 Ett särskilt brott för hedersförtryck.

Elva yrkanden i följdmotioner.

Tolv yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2021/22.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Utskottets överväganden	6
Ett särskilt brott för hedersförtryck	6
Reservationer	15
1. Ett särskilt brott för hedersförtryck, punkt 1 (V)	15
2. Brottsbeteckning, punkt 2 (L)	15
3. Straffskala, punkt 3 (L)	16
4. Preskription, punkt 4 (S, V)	17
5. Osjälvständiga brottsformer, punkt 5 (M, KD)	17
6. Strikt ansvar för närstående, punkt 6 (SD)	18
7. Kriminalisering av kontrollerande beteende, punkt 7 (M, C, V, KD, L)	19
8. Grov självbestämmandekränkning, punkt 8 (V)	20
9. Uppföljning, punkt 9 (SD)	20
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	22
Propositionen	22
Följdmotionerna	22
Motioner från allmänna motionstiden 2021/22	23
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	25

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Ett särskilt brott för hedersförtryck

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i brottsbalken.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2021/22:138 och avslår motionerna

2021/22:301 av Markus Wiechel och Sara Gille (båda SD) yrkande 6,

2021/22:2527 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 39,

2021/22:2974 av Christian Carlsson (KD),

2021/22:3785 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 13,

2021/22:3873 av Lawen Redar (S),

2021/22:4032 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 37,

2021/22:4033 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 20,

2021/22:4189 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 16,

2021/22:4210 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 45 och

2021/22:4446 av Linda Westerlund Snecker m.fl. (V) yrkande 1.

Reservation 1 (V)

2. Brottsbeteckning

Riksdagen avslår motion

2021/22:4447 av Juno Blom m.fl. (L) yrkande 2.

Reservation 2 (L)

3. Straffskala

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:301 av Markus Wiechel och Sara Gille (båda SD) yrkande 5 och

2021/22:4447 av Juno Blom m.fl. (L) yrkande 3.

Reservation 3 (L)

4. Preskription

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om preskription och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4447 av Juno Blom m.fl. (L) yrkande 4.

Reservation 4 (S, V)

5. Osjälvständiga brottsformer

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:2562 av Ann-Christine From Utterstedt m.fl. (SD) yrkande 33 och

2021/22:4433 av Johan Forssell m.fl. (M).

Reservation 5 (M, KD)

6. Strikt ansvar för närstående

Riksdagen avslår motion

2021/22:4453 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 2.

*Reservation 6 (SD)***7. Kriminalisering av kontrollerande beteende**

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:80 av Amineh Kakabaveh (-) yrkande 6,

2021/22:4446 av Linda Westerlund Snecker m.fl. (V) yrkande 2 och

2021/22:4447 av Juno Blom m.fl. (L) yrkande 1.

*Reservation 7 (M, C, V, KD, L)***8. Grov självbestämmandekränkning**

Riksdagen avslår motion

2021/22:4446 av Linda Westerlund Snecker m.fl. (V) yrkande 3.

*Reservation 8 (V)***9. Uppföljning**

Riksdagen avslår motion

2021/22:4453 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 1 och 3.

Reservation 9 (SD)

Stockholm den 21 april 2022

På justitieutskottets vägnar

Fredrik Lundh Sammeli

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Lundh Sammeli (S), Andreas Carlson (KD), Johan Forssell (M), Petter Löberg (S), Louise Meijer (M), Adam Marttinen (SD), Maria Strömkvist (S), Johan Hedin (C), Linda Westerlund Snecker (V), Ellen Juntti (M), Gustaf Lantz (S), Carina Ödebrink (S), Tobias Andersson (SD), Martin Marmgren (MP), Ingemar Kihlström (KD), Pontus Andersson (SD) och Juno Blom (L).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet regeringens proposition 2021/22:138 Ett särskilt brott för hedersförtryck. I propositionen föreslår regeringen att det införs ett nytt brott i brottsbalken med beteckningen hedersförtryck. Brottet innebär att en särskild strängare straffskala införs för den som upprepat begår vissa brottsliga gärningar mot en person med ett hedersmotiv och där gärningarna utgjort led i en upprepad kränkning av personens integritet och varit ägnade att allvarligt skada personens självkänsla.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

Fyra följdmotioner med sammanlagt elva yrkanden har väckts med anledning av propositionen. I ärendet behandlas också tolv yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2021/22. Förslagen i motionerna finns i bilaga 1.

Det kan nämnas att riksdagen har tillkännagett för regeringen att det bör införas en särskild brottsrubricering för brott med hedersmotiv (bet. 2017/18:JuU14, rskr. 2017/18:240). Riksdagen har även tillkännagett för regeringen att en särskild brottskod för brott med hedersmotiv bör införas (bet. 2017/18:JuU1, rskr. 2017/18:92).

Utskottets överväganden

Ett särskilt brott för hedersförtryck

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till ändring i brottsbalken. Förslaget innebär att det införs ett nytt brott i brottsbalken med beteckningen hedersförtryck.

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om preskription och tillkännager detta för regeringen.

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. straffskala, osjälvständiga brottsformer och kriminalisering av kontrollerande beteende. Nio motionsyrkanden avslås med hänvisning till att de får anses i huvudsak tillgodosedda genom propositionen.

Jämför reservation 1 (V), 2 (L), 3 (L), 4 (S, V), 5 (M, KD), 6 (SD), 7 (M, C, V, KD, L), 8 (V) och 9 (SD).

Propositionen

Behovet av en ny straffbestämmelse

I propositionen framhåller regeringen att hedersrelaterat våld och förtryck kan få svåra konsekvenser för dem som utsätts. Förutom själva våldet och förtrycket har även dessa personer ofta en stark koppling till sin familj och släkt och kan därmed både bli uteslutna och känna sig ensamma om de väljer att anmäla och berätta om sina upplevelser. Detta skiljer sig från exempelvis våld i nära relation, där omgivningen ofta fördömer de handlingar som gärningspersonen utövat. De som lever i en hedersrelaterad kontext kan också riskera allvarliga repressalier om de anmäler brott, och de utsätts ofta för stor press från sin familj och släkt att ta tillbaka sina uppgifter. Mot den bakgrunden är det enligt regeringen av extra vikt att samhället tar tydligt avstånd från allt hedersrelaterat våld och förtryck.

Trots att ett flertal initiativ och lagstiftningsåtgärder har vidtagits genom åren är hedersrelaterat våld och förtryck alltjämt ett problem i det svenska samhället och mörkertalet när det gäller dem som utsätts kan antas vara högt. Problemen är också enligt Hedersbrottsutredningen (SOU 2020:57) tilltagande, och det finns därför ett stort och ökande behov av att fortsätta arbetet med att motverka hedersrelaterat våld och förtryck.

Den 1 juli 2020 infördes en ny särskild straffskärpningsgrund i 29 kap. 2 § brottsbalken som tar sikte på brott som begås med hedersmotiv. Straffskärpningsgrunden innebär att det som en försvarande omständighet vid bedömningen av straffvärdet ska, vid sidan av vad som gäller för varje särskild

brottstyp, särskilt beaktas om ett motiv för brottet varit att bevara eller återupprätta en persons eller familjs, släkts eller annan liknande grupps heder.

Regeringen framhåller att införandet av en ny straffbestämmelse skulle ta sikte på den upprepade utsattheten och således med tydlighet visa att hedersrelaterad brottslighet inte kan accepteras av lagstiftaren eller samhället. Precis som när fridskränkingsbrotten infördes handlar det också om att beakta det straffvärda i ett upprepat och systematiskt kränkande handlande, som i och för sig kan utgöras av relativt lindriga gärningar. När dessa gärningar blir ett led i en upprepad kränkning, eller en del av ett trakasserande mönster mellan ojämlika parter, finns det risk för att det samlade beteendets straffvärde inte får fullt genomslag vid lagföringen. Ett särskilt brott, med fridskränkingsbrotten som förebild, skulle enligt regeringen avhjälpa detta.

Det är därför regeringens uppfattning att det finns ett behov av att ytterligare markera mot hedersrelaterat våld och förtryck och att detta bör ske genom att det införs ett nytt brott som tar sikte på upprepat hedersrelaterat våld och förtryck mot en person.

Straffbestämmelsens utformning

Regeringen föreslår att en ny straffbestämmelse ska införas i 4 kap. brottsbalken. Bestämmelsen ska omfatta den som begår brottsliga gärningar mot någon enligt 3 eller 4 kap., 5 kap. 1 eller 2 §, 6 eller 12 kap. brottsbalken eller enligt 24 § lagen om kontaktförbud (1988:688) med ett motiv att bevara eller återupprätta en persons eller familjs, släkts eller annan liknande grupps heder. En förutsättning för straffansvar är också att var och en av gärningarna utgjort led i en upprepad kränkning av personens integritet och att gärningarna varit ägnade att allvarligt skada personens självkänsla. Brottet ska betecknas hedersförtryck och straffet ska vara fängelse i lägst ett och högst sex år.

Regeringens utgångspunkt har varit att det nya brottet ska utformas med fridskränkingsbrotten som förebild. Utredningen och majoriteten av remissinstanserna har haft samma uppfattning. Detta innebär att ledning kan hämtas från förarbetsuttalanden som gjorts och praxis som utvecklats för fridskränkingsbrotten, i de delar som konstruktionen och rekvisiten överensstämmer.

Regeringen instämmer i utredningens bedömning att sådana gärningar som ingår i en grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning även bör omfattas av ett särskilt brott för hedersförtryck. När det gäller frågan om att utvidga brottskatalogen, vilket har föreslagits av en remissinstans, konstaterar regeringen att det varken finns skäl eller beredningsunderlag att göra en sådan utvidgning i detta lagstiftningsärende.

Regeringens uppfattning är att osjälvständiga brottsformer (försök, förberedelse, stämpling, anstiftan och medhjälp) till brott som ingår i brottskatalogen kan ingå i det särskilda brottet för hedersförtryck. Lagrådet har haft vissa invändningar mot om den bedömningen har stöd i lagtexten, framför allt när det gäller anstiftan och medhjälp. Regeringen framhåller att det ytterst är en

fråga för rättstillämpningen att uttolka rättsläget i detta avseende. Samtidigt konstaterar regeringen att det är viktigt att det straffbelagda området är tydligt, vilket talar för att rättsläget bör klargöras genom lagstiftning. Eftersom det inte finns underlag för att göra detta inom ramen för det aktuella lagstiftnings-ärendet anges i propositionen att regeringen får återkomma till frågan i ett annat lämpligt sammanhang. Även om rättsläget när det gäller försök, förberedelse och stämpling till brott enligt regeringen inte framstår som lika osäkert kan det finnas anledning, på samma sätt som gäller för anstiftan och medhjälp, att överväga att klargöra rättsläget genom lagstiftning.

När det gäller den kollektiva aspekten framhåller regeringen att flera medverkande kan dömas för brottet hedersförtryck. Det kan handla om gärningsmannaskap, medgärningsmannaskap (tillsammans och i samförstånd) eller så kan bestämmelserna om anstiftan och medhjälp aktualiseras. När det gäller vilket uppsåt en medverkande person ska ha ansluter sig regeringen till den beskrivning av rättsläget som Lagrådet har framfört i sitt yttrande, dvs. att det normalt räcker med att det kvalificerade uppsåtet finns hos gärningsmannen och att det för ansvar för anstiftan eller medhjälp är tillräckligt att dessa medverkande har likgiltighetsuppsåt till att det kvalificerade uppsåtet finns hos gärningsmannen. Regeringen framhåller att förslagen i propositionen inte innebär någon förändring av hur uppsåtsbedömningen är avsedd att göras av domstolarna. Mot den bakgrunden menar regeringen att det inte framstår som att det finns något stort behov av att införa särskilda medverkansbestämmelser för straffbestämmelsen om hedersförtryck och något beredningsunderlag för en sådan förändring finns inte heller i detta lagstiftningsärende.

När det gäller frågan om straffansvar för underlåtenhet att avslöja eller förhindra det nu föreslagna brottet instämmer regeringen i utredningens bedömning att underlåtenhetsansvar ska begränsas till de allvarligaste brottstyperna. Regeringen konstaterar att ett sådant straffansvar kopplat till det nya brottet skulle innebära att även t.ex. underlåtenhet att avslöja ofredande omfattas, vilket enligt regeringen inte kan anses vara en lämplig ordning.

Regeringen anser att den föreslagna brottsbeteckningen – hedersförtryck – fångar upp en stor del av det som straffbestämmelsen avser att omfatta samtidigt som den inte ger intryck av att det handlar om ett enstaka brott.

Regeringen föreslår att straffet för hedersförtryck ska vara detsamma som för grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning, som sedan den 1 januari 2022 är fängelse i lägst ett och högst sex år.

Vidare anser regeringen att det inte finns tillräckliga skäl att frånga de allmänna reglerna om preskription. Detta innebär att de enskilda gärningarna som konstituerar hedersförtryck preskriberas särskilt för varje gärning. Exempelvis preskriberas en misshandel efter fem år, vilket stämmer överens med vad som gäller för grov fridskränkning och kvinnofridskränkning. Även om regeringen har förståelse för de invändningar som har framförts av vissa remissinstanser mot den ibland korta preskriptionstiden när det gäller unga målsägande, pekar regeringen på att en särreglering skulle innebära att alla de enskilda brottstyperna som konstituerar hedersförtryck också skulle behöva

särregleras. Vidare noterar regeringen att Preskriptionsutredningen nyligen har genomfört en större översyn av preskriptionsreglerna (SOU 2021:90). Regeringen anser att beredningen av utredningens förslag inte bör föregripas.

Vidare föreslår regeringen att det inte ska uppställas något krav på dubbel straffbarhet för att en svensk domstol ska kunna döma för brottet hedersförtryck om det begåtts utomlands.

Ikraftträdande

Regeringen föreslår att lagändringarna ska träda i kraft den 1 juni 2022.

Kompletterande information

Den 29 oktober 2021 beslutade Justitiedepartementet att ge en s.k. bokstavsutredare i uppdrag att utifrån en analys av gällande rätt lämna förslag på hur det straffrättsliga skyddet mot psykiskt våld kan stärkas (Ju 2021:F). Med psykiskt våld avses t.ex. muntliga kränkningar, nedvärderande omdömen och hån, att skambelägga eller att skämma ut den utsatta inför andra. Psykiskt våld kan även innebära kontroll av vad den utsatta gör, vem den umgås med och var den är, social isolering eller s.k. ekonomiskt våld som att den utsatta personen inte får styra över sin egen ekonomi. Utredaren ska också analysera och ta ställning till om möjligheten för åklagare att väcka allmänt åtal för förtal och förolämpning bör utvidgas när brottet förekommer i samband med brott i nära relation och vid hedersrelaterat våld och förtryck. Oavsett ställningstagande i sak ska utredaren lämna ett förslag på hur en sådan reglering bör vara utformad. I uppdraget anges att beredningen av Hedersbrottsutredningens betänkande särskilt bör uppmärksammas. Vidare ska utredaren begära in information från Storbritannien och övriga nordiska länder om hur de har reglerat de frågor som uppdraget avser samt ta del av den kunskap och erfarenhet som de har på området. Uppdraget ska redovisas senast den 1 augusti 2022.

I betänkandet En översyn av den straffrättsliga regleringen om preskription (SOU 2021:90) konstaterar Preskriptionsutredningen bl.a. att huvuddelen av alla sexualbrott mot barn omfattas av en förlängd preskriptionstid genom att preskriptionstiden för dessa brott räknas från det att målsäganden fyller eller skulle ha fyllt 18 år. För vissa av dessa brott kommer preskriptionstiden med de förslag om förlängd preskriptionstid som utredningen lämnar att förlängas betydligt och brotten preskriberas först då målsäganden är över 30 år. Utredningen har inte funnit att det finns andra brott mot barn där preskriptionsreglerna hindrar en effektiv lagföring, varför några ytterligare förändringar av den preskriptionsrättsliga regleringen i denna del inte föreslås. Ett alternativt förslag om att förlänga preskriptionstiden för de brott som kan ingå i en grov fridskränkning mot barn, på så sätt att preskriptionstiden för dessa brott ska räknas från det att målsäganden fyller eller skulle ha fyllt 18 år, lämnas emellertid. Betänkandet bereds i Regeringskansliet.

Motionerna

I kommittémotion 2021/22:4446 av Linda Westerlund Snecker m.fl. (V) yrkande 1 begärs avslag på propositionen.

I partimotion 2021/22:4032 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 37 föreslås att en särskild brottsbeteckning för hedersbrott ska införas i brottsbalken. Liknande förslag finns i partimotion 2021/22:4033 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 20, i kommittémotionerna 2021/22:2527 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 39, 2021/22:3785 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 13, 2021/22:4189 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 16 och 2021/22:4210 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 45 samt i motionerna 2021/22:301 av Markus Wiechel och Sara Gille (båda SD) yrkande 6, 2021/22:2974 av Christian Carlsson (KD) och 2021/22:3873 av Lawen Redar (S).

Enligt kommittémotion 2021/22:4447 av Juno Blom m.fl. (L) yrkande 2 bör brottsbeteckningen i stället vara fridskränkning med hedersmotiv.

I kommittémotion 2021/22:4447 av Juno Blom m.fl. (L) yrkande 3 anförs att maximistraflet för den nya bestämmelsen ska höjas. Motionärerna pekar på att riksdagen nyligen har tillkännagett för regeringen att maximistraflet för grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning bör höjas. I motion 2021/22:301 av Markus Wiechel och Sara Gille (båda SD) yrkande 5 föreslås ett tillkännagivande om hårda straff för hedersrelaterat våld.

I kommittémotion 2021/22:4447 av Juno Blom m.fl. (L) yrkande 4 anförs att preskriptionstiden för brott enligt den nya bestämmelsen mot barn under 18 år ska börja löpa den dag som barnet fyller eller skulle ha fyllt 18 år, i likhet med vad som gäller för vissa sexualbrott.

Enligt kommittémotion 2021/22:2562 av Ann-Christine From Utterstedt m.fl. (SD) yrkande 33 bör även den som på något sätt bidrar till att hedersrelaterat våld kan utövas straffas. I kommittémotion 2021/22:4433 av Johan Forssell m.fl. (M) begärs ett tillkännagivande om en utvidgad gärningsmannakrets. I samband med att regeringen återkommer till riksdagen när det gäller förtydliganden i lagstiftningen i fråga om medhjälp och anstiftan vill motionärerna att regeringen också återkommer med ett lagförslag i vilket det uttryckligen framgår att gärningar som flera olika personer begår i samförstånd omfattas av bestämmelsen. Enligt motionärerna ska detta senast ske före utgången av 2022.

I kommittémotion 2021/22:4453 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 2 föreslås att ett strikt ansvar ska införas för vissa närstående i fråga om hedersförtryck.

I kommittémotion 2021/22:4446 av Linda Westerlund Snecker m.fl. (V) yrkande 2 anförs att regeringen bör återkomma med ett förslag till kriminalisering av kontrollerande och tvingande beteende. Ett liknande förslag finns i kommittémotion 2021/22:4447 av Juno Blom m.fl. (L) yrkande 1. Amineh Kakabaveh (-) framhåller i motion 2021/22:80 yrkande 6 att en sådan kriminalisering bör omfatta inskränkningar i vardagslivet som t.ex. val av

klädsel, deltagande i lektioner i skolan, sportaktiviteter och sexualundervisning.

Enligt kommittémotion 2021/22:4446 av Linda Westerlund Snecker m.fl. (V) yrkande 3 bör det vara straffbart att påtvinga någon ett visst kulturellt, religiöst eller annat liknande normativt betingat levnadssätt. Motionärerna vill därför att regeringen återkommer till riksdagen med ett sådant lagförslag.

I kommittémotion 2021/22:4453 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 1 anförs att regeringen bör ge Brottsförebyggande rådet (Brå) i uppdrag att granska den nya lagstiftningens effektivitet. Enligt motionärerna bör domstolarnas uppsåtsbedömningar när det gäller medverkande följas upp för att se om propositionens syfte uppfylls eller om det finns behov av att komplettera lagstiftningen med särskilda medverkansbestämmelser. I samma motion yrkande 3 anförs att regeringen bör se över om den nuvarande ordningen när det gäller anmälningsskyldigheten för vissa yrkesgrupper, t.ex. personal inom skola och omsorg, till socialtjänsten är tillräckligt effektiv för att bekämpa hedersförtryck.

Tidigare riksdagsbehandling

Riksdagen har gjort flera tillkännagivanden till regeringen i frågor om hedersrelaterat våld och förtryck. Riksdagen har tillkännagett att det bör införas en särskild brottsrubricering för brott med hedersmotiv och en särskild straffskärpningsgrund för brott med hedersmotiv (bet. 2017/18:JuU14, rskr. 2017/18:240). Riksdagen har även tillkännagett att en särskild brottskod för brott med hedersmotiv bör införas (bet. 2017/18:JuU1, rskr. 2017/18:92).

Den 19 mars 2020 beslutade regeringen om propositionen Ökat skydd mot hedersrelaterad brottslighet (prop. 2019/20:131), i vilken tillkännagivandena om en särskild straffskärpningsgrund för brott med hedersmotiv och en särskild brottskod för brott med hedersmotiv redovisades som slutbehandlade. I den propositionen gjorde regeringen bedömningen att Brå inte borde ges i uppdrag att införa nya brottskoder för brott med hedersmotiv och angav att regeringen mot den bakgrunden inte avsåg att vidta några ytterligare åtgärder med anledning av tillkännagivandet. Riksdagen delade dock inte regeringens uppfattning att tillkännagivandet om en särskild brottskod för brott med hedersmotiv var slutbehandlat (bet. 2020/21:KU21, rskr. 2020/21:371). Punkten stod därför åter som öppen.

Utskottet behandlade motioner om hedersrelaterat våld och förtryck våren 2021 i utskottets betänkande om Våldsbrott och brottsoffer (bet. 2020/21:JuU27 s. 28 f.). Utskottet uttryckte då förståelse för vad som anfördes i ett stort antal motioner om att införa en särskild brottsrubricering för hedersrelaterade brott. Mot bakgrund av att Hedersbrottsutredningen hade lämnat ett förslag om just detta och då regeringen hade aviserat att en proposition skulle överlämnas till riksdagen senare under året, ansågs yrkandena vara i alla fall delvis tillgodosedda. Vidare ansåg utskottet att ett yrkande om att tillsätta en utredning som skulle utreda möjligheterna att

kriminalisera underlåtenhet att ingripa vid eller anmäla hedersbrott fick anses i huvudsak tillgodosett då Hedersbrottsutredningen precis nyligen hade utrett detta. Mot bakgrund av det aviserade förslaget om särskild brottsrubricering och att en straffskärpningsgrund infördes den 1 juli 2020 fanns det enligt utskottet inte skäl för riksdagen att ta initiativ med anledning av förslag om skärpta straff för brott med hedersmotiv. Utskottet avstyrkte motionsyrkandena och riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2020/21:345).

Hösten 2021 behandlade utskottet sex motionsyrkanden om kriminalisering av kontrollerande beteende i samband med behandlingen av proposition 2020/21:217 Skärpta straff för våld och andra kränkningar i nära relationer (bet. 2021/22:JuU8). Utskottet noterade då att regeringen hade tillsatt en utredning med uppdrag att lämna förslag på hur det straffrättsliga skyddet mot psykiskt våld kan stärkas. Utskottet bedömde att det väsentligen omfattade det som motionärerna benämnde kontrollerande beteende. Utskottet ansåg därför att det inte fanns anledning att ta ett sådant initiativ som efterfrågades av motionärerna och avstyrkte därmed motionsyrkandena. I samma betänkande föreslog utskottet ett tillkännagivande till regeringen om att maximistraffet för grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning bör höjas. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2021/22:39).

Regeringens redovisning av tillkännagivanden

Regeringen anger att tillkännagivandena om att införa en särskild brottskod för brott med hedersmotiv och en särskild brottsrubricering för brott med hedersmotiv är tillgodosedda genom propositionen och därmed slutbehandlade.

Brottskoder regleras inte i lag eller förordning, utan tas fram av Brå utifrån den befintliga straffrättsliga regleringen och olika myndigheters verksamhetsbehov. Det är enligt regeringen vanskligt från ett tillförlitlighets- och kvalitetsperspektiv att basera brottskoder på gärningsmannens motiv och det skulle också medföra att en större mängd brottskoder behöver införas (prop. 2019/20:131 s. 59). Genom införandet av det nu föreslagna hedersförtrycksbrottet kommer upprepad brottslighet som begås med hedersmotiv att ges en egen brottskod, vilket innebär att det kommer att finnas statistik om bl.a. anmälningar av och lagföringar för det brottet. Därtill finns redan brottskoder för bl.a. straffbestämmelserna om äktenskapstvång, vilseledande till äktenskapsresa och barnnäktenskapsbrott. Mot denna bakgrund bedömer regeringen att tillkännagivandet om att införa en särskild brottskod för brott med hedersmotiv nu kan anses slutbehandlat.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens uppfattning att det finns ett behov av att ytterligare förstärka det straffrättsliga skyddet mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Utskottet har tidigare riktat ett tillkännagivande om en särskild brottsbeteckning för brott med hedersmotiv och ser därför positivt på att regeringen nu återkommer med ett förslag om att införa ett nytt brott i brottsbalken. Utskottet anser att regeringens lagförslag är ändamålsenligt utformat och att det bör antas. Därmed avstyrker utskottet motion 2021/22:4446 (V) yrkande 1. Genom det nu framlagda lagförslaget får motionerna 2021/22:301 (SD) yrkande 6, 2021/22:2527 (SD) yrkande 39, 2021/22:2974 (KD), 2021/22:3785 (M) yrkande 13, 2021/22:3873 (S), 2021/22:4032 (M) yrkande 37, 2021/22:4033 (M) yrkande 20, 2021/22:4189 (KD) yrkande 16 och 2021/22:4210 (KD) yrkande 45 anses vara i huvudsak tillgodosedda. Utskottet avstyrker därför motionsyrkandena.

Utskottet noterar att flera olika brottsbeteckningar har övervägts inom ramen för lagstiftningsärendet och anser att den nu föreslagna brottsbeteckningen hedersförtryck är väl avvägd. Utskottet avstyrker därmed motion 2021/22:4447 (L) yrkande 2.

Utskottet instämmer i regeringens bedömning att straffskalan för hedersförtryck bör vara densamma som för grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning. Utskottet utgår från att detta även kommer att beaktas i eventuella kommande lagstiftningsärenden som syftar till att ändra straffskalan för något av brotten. Enligt utskottets uppfattning saknas det därför anledning att ta sådana initiativ som efterfrågas i motionerna 2021/22:301 (SD) yrkande 5 och 2021/22:4447 (L) yrkande 3. Motionsyrkandena avstyrks.

När det gäller unga personer som utsätts för hedersförtryck instämmer utskottet i uppfattningen att det krävs viss mognad och kunskap för att kunna ifrågasätta och reagera mot sin situation, och i många fall måste den unge också gå emot sin egen familj för att kunna anmäla eller medverka i en brottsutredning om hedersförtryck. Mot den bakgrunden har flera remissinstanser haft invändningar mot regeringens bedömning att allmänna regler om preskription, dvs. att preskriptionstiden ska räknas från den dag då brottet begicks, ska gälla även för hedersförtryck som begås mot personer som inte har fyllt 18 år. Utskottet instämmer i denna kritik och menar att det inte är rimligt att lägga ansvaret på ett barn, som står under sina föräldrars, syskons och övriga släktingars kontroll, att göra en polisanmälan om hedersförtryck. I enlighet med vad som gäller för bl.a. vissa typer av sexualbrott mot barn anser utskottet att preskriptionstiden i stället bör räknas från den dag som målsäganden fyller eller skulle ha fyllt 18 år. Vad utskottet nu har anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen. Utskottet tillstyrker därmed motion 2021/22:4447 (L) yrkande 4.

När det gäller frågan om osjälvständiga brottsformer delar utskottet regeringens bedömning att den föreslagna utformningen av bestämmelsen om hedersförtryck innebär att brottet kan begås av flera personer tillsammans på flera olika sätt: genom gärningsmannaskap, medgärningsmannaskap (som ibland kallas för att brottet begås tillsammans och i samförstånd) eller så kan bestämmelserna om anstiftan och medhjälp aktualiseras. Detsamma gäller

ansvar för försök, förberedelse och stämpling till brott. Som framgår avser regeringen också att återkomma i frågan om ett klargörande av rättsläget bör göras genom lagstiftning. Mot denna bakgrund saknas det enligt utskottet anledning att ta sådana initiativ till att utvidga gärningsmannakretsen som efterfrågas i motionerna 2021/22:2562 (SD) yrkande 33 och 2021/22:4433 (M). Av samma skäl har det inte framkommit något som ger anledning för utskottet att ta initiativ med anledning av förslaget i motion 2021/22:4453 (SD) yrkande 2 om att införa ett strikt ansvar för närstående. Motionsyrkandena avstyrks.

Eftersom den pågående utredningen om straffansvar för psykiskt våld snart ska redovisa sitt uppdrag vidhåller utskottet sin tidigare uppfattning att det nu saknas anledning att ta initiativ med anledning av förslag om att kriminalisera kontrollerande beteende. Utskottet avstyrker motionerna 2021/22:80 (-) yrkande 6, 2021/22:4446 (V) yrkande 2 och 2021/22:4447 (L) yrkande 1. Av samma skäl avstyrker utskottet förslaget om att införa en ny kriminalisering av grov självbestämmandekränkning i motion 2021/22:4446 (V) yrkande 3.

Utskottet delar regeringens bedömning att det inte behövs några särskilda medverkansbestämmelser för brottet hedersförtryck och noterar att vad anges i propositionen om uppsåtsbedömning för brottet inte skiljer sig från hur domstolarna ska göra uppsåtsbedömningar för andra typer av brott. Enligt utskottet har det inte framkommit något som ger anledning för utskottet att ta ett sådant initiativ till uppföljning som efterfrågas i motion 2021/22:4453 (SD) yrkande 1. Mot bakgrund av att det nu införs ett helt nytt brott i brottsbalken och att det råder osäkerhet om hur många fall som kommer att träffas av den nya bestämmelsen ser utskottet inte heller anledning att nu ta initiativ till en sådan översyn av effektiviteten av den befintliga ordningen för anmälnings-skyldighet för vissa yrkeskategorier som efterfrågas i motion 2021/22:4453 (SD) yrkande 3. Motionsyrkandena avstyrks.

Avslutningsvis har utskottet ingenting att invända mot regeringens redovisning av tillkännagivandena.

Reservationer

1. Ett särskilt brott för hedersförtryck, punkt 1 (V)

av Linda Westerlund Snecker (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4446 av Linda Westerlund Snecker m.fl. (V) yrkande 1 och avslår proposition 2021/22:138 och motionerna

2021/22:301 av Markus Wiechel och Sara Gille (båda SD) yrkande 6,

2021/22:2527 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 39,

2021/22:2974 av Christian Carlsson (KD),

2021/22:3785 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 13,

2021/22:3873 av Lawen Redar (S),

2021/22:4032 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 37,

2021/22:4033 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 20,

2021/22:4189 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 16 och

2021/22:4210 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 45.

Ställningstagande

Grundläggande principer för strafflagstiftning är bl.a. att den ska vara proportionell i förhållande till sitt syfte, effektiv och generell. Flera remissinstanser har riktat omfattande kritik mot bestämmelsens utformning, bl.a. om att tillämpningsområdet är snävt och att den förväntas leda till bevisvärigheter, vilket riskerar att motverka syftet med lagstiftningen och undergräva förtroendet för rättsväsendet. Jag instämmer i denna kritik och anser därför att riksdagen bör avslå regeringens proposition. Min uppfattning är att en ny lagstiftning bör vara mer generell samt omfatta psykiskt våld och kontroll som utövas såväl i en hedersrelaterad kontext som i andra sammanhang där individers rätt till självbestämmande inskränks på ett oacceptabelt sätt.

2. Brottsbeteckning, punkt 2 (L)

av Juno Blom (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:4447 av Juno Blom m.fl. (L) yrkande 2.

Ställningstagande

Den föreslagna brottsbeteckningen hedersförtryck ger intryck av att det rör sig om en heltäckande kriminalisering av det hedersrelaterade våldet och förtrycket, vilket inte är fallet. Snarare ger lagbestämmelsen möjlighet till en strängare straffrättslig bedömning av de grövsta och mest systematiska uttrycken för hedersrelaterat våld och förtryck. Jag befarar att den föreslagna brottsbeteckningen riskerar att befästa föreställningar om hedersrelaterat våld och förtryck som är alltför snäva. Det kan inte uteslutas att reformen kan uppfattas på så sätt att gärningspersoner som inte döms enligt den nya bestämmelsen om hedersförtryck inte heller har gjort sig skyldiga till hedersrelaterat våld eller förtryck. Jag föreslår därför att brottsbeteckningen för det nya brottet i stället ska vara fridskränkning med hedersmotiv.

3. Straffskala, punkt 3 (L)

av Juno Blom (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:4447 av Juno Blom m.fl. (L) yrkande 3 och
bifaller delvis motion
2021/22:301 av Markus Wiechel och Sara Gille (båda SD) yrkande 5.

Ställningstagande

Straffskalan för brottet hedersförtryck är fängelse i lägst ett år och högst sex år, vilket är densamma som för grov fridskränkning och grov kvinnofrids-kränkning. Regeringen har dock inte beaktat att riksdagen har gjort ett tillkännagivande om att maximistraffet för dessa brott bör höjas. I samband med att detta sker är det enligt min mening angeläget att straffskalan för hedersförtryck höjs i motsvarande mån.

4. Preskription, punkt 4 (S, V)

av Fredrik Lundh Sammeli (S), Petter Löberg (S), Maria Strömkvist (S), Linda Westerlund Snecker (V), Gustaf Lantz (S) och Carina Ödebrink (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motion

2021/22:4447 av Juno Blom m.fl. (L) yrkande 4.

Ställningstagande

Vi delar regeringens bedömning att det inte nu finns skäl att frånga huvudregeln om preskription. Preskriptionsutredningen har nyligen gjort en omfattande översyn av preskriptionsreglerna och bl.a. tagit fram ett alternativt förslag om att förlänga preskriptionstiden för de brott som kan ingå i en grov fridskränkning mot barn, på så sätt att preskriptionstiden för dessa brott ska räknas från det att målsäganden fyller eller skulle ha fyllt 18 år. Mot bakgrund av att det nya brottet hedersförtryck har utformats med fridskränkningensbrotten som förebild utgår vi från att frågan om förlängd preskriptionstid för hedersförtryck kommer att uppmärksammas i den fortsatta beredningen av betänkandet. Vi menar att beredningen av utredningens förslag inte bör föregripas och att det saknas skäl för riksdagen att göra ett sådant tillkännagivande som motionärerna efterfrågar.

5. Osjälvständiga brottsformer, punkt 5 (M, KD)

av Andreas Carlson (KD), Johan Forssell (M), Louise Meijer (M), Ellen Juntti (M) och Ingemar Kihlström (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4433 av Johan Forssell m.fl. (M) och

bifaller delvis motion

2021/22:2562 av Ann-Christine From Utterstedt m.fl. (SD) yrkande 33.

Ställningstagande

Eftersom hedersrelaterat förtryck och våld ofta utövas kollektivt anser vi att det nya brottets gärningsmannakrets bör vara vidare. Vi föreslår därför att

bestämmelsen ska ändras, så att det uttryckligen framgår av lagtexten att gärningar som flera olika personer begår i samförstånd omfattas. En sådan lagstiftning skulle också ha en viktig normerande effekt.

Efter invändningar från Lagrådet om vissa av regeringens bedömningar i frågor om osjälvständiga brottsformer, som anstiftan och medhjälp, anförs i propositionen att regeringen avser återkomma om detta. I samband med detta, och allra senast före utgången av 2022, bör regeringen också återkomma till riksdagen med ett förslag till ändring av bestämmelsen i enlighet med det anförda.

6. Strikt ansvar för närstående, punkt 6 (SD)

av Adam Martinen (SD), Tobias Andersson (SD) och Pontus Andersson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:4453 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 2.

Ställningstagande

Om en förälder eller annan person med bestämmande inflytande över ett barn tillåter att barnäktenskap äger rum, kan personen dömas för barnäktenskapsbrott enligt lagstiftning som trädde i kraft den 1 juli 2020. Vi menar att det finns skäl att överväga ett liknande strikt ansvar för närstående när det gäller hedersförtryck. Vi föreslår därför att en utredning bör ges i uppdrag att utreda huruvida personer i en närståendekrets med bestämmande inflytande över ett barn ska kunna ställas till ansvar om de passivt tillåtit hedersförtryck att utövas av andra personer. I utredningens uppdrag bör bl.a. ingå att utreda vilken krets av närstående som bör omfattas och vilken form av passivitet som krävs för att straffrättsligt ansvar ska aktualiseras.

7. Kriminalisering av kontrollerande beteende, punkt 7 (M, C, V, KD, L)

av Andreas Carlson (KD), Johan Forssell (M), Louise Meijer (M), Johan Hedin (C), Linda Westerlund Snecker (V), Ellen Juntti (M), Ingemar Kihlström (KD) och Juno Blom (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:4446 av Linda Westerlund Snecker m.fl. (V) yrkande 2 och

2021/22:4447 av Juno Blom m.fl. (L) yrkande 1 och

bifaller delvis motion

2021/22:80 av Amineh Kakabaveh (-) yrkande 6.

Ställningstagande

Kontrollerande beteende är en av många förtryckande mekanismer inom den hedersrelaterade brottsligheten. När det gäller våld och andra kränkningar i nära relationer i stort är det vår uppfattning att detta sällan börjar med fysiskt våld utan ofta med ett kontrollerande beteende. Kontrollen kan handla om att den utsatta personen inte får gå ut själv, umgås med sina vänner eller familj, bestämma över sin klädsel, ha mobiltelefon eller sociala medier utan att det övervakas av förövaren, tillsammans med kränkande och nedsättande tillmälen. Detta beteende riskerar att leda till en kraftigt försämrad självkänsla hos den som utsätts för beteendet. Kränkningarna normaliseras och gränserna för vad som kan anses vara normalt och acceptabelt förskjuts för såväl förövaren som offret. Vi menar att konsekvenserna av att leva under sådana omständigheter i vissa fall kan vara jämförbara med att utsättas för fysisk misshandel.

Vi anser att samhället tydligare måste agera mot denna typ av kränkningar och vi vill därför se en kriminalisering av kontrollerande beteende. Även om det är välkommet att regeringen nu har tillsatt en utredning i frågan är det dock långt kvar tills ett färdigt lagförslag kan presenteras. För att säkerställa att den aviserade utredningen verkligen leder till att kontrollerande beteende så snart som möjligt kriminaliseras anser vi att det finns anledning att tillkännage detta för regeringen.

8. Grov självbestämmandekränkning, punkt 8 (V)

av Linda Westerlund Snecker (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2021/22:4446 av Linda Westerlund Snecker m.fl. (V) yrkande 3.

Ställningstagande

Att påtvinga en annan person normer och inskränka personens självständighet är lika klandervärt oavsett vilken kultur eller religion som påstås legitimera beteendet. Jag anser att det behövs ny strafflagstiftning som även tar sikte på förtryck, kontroll och psykisk misshandel som kan förekomma i religiösa samfund, sekter eller inom andra grupperingar av människor som lever under starka normativa föreställningssystem. Jag föreslår därför att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett lagförslag som gör det straffbart att påtvinga någon ett visst kulturellt, religiöst eller annat liknande normativt betingat levnadssätt.

9. Uppföljning, punkt 9 (SD)

av Adam Martinen (SD), Tobias Andersson (SD) och Pontus Andersson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2021/22:4453 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 1 och 3.

Ställningstagande

Regeringens förslag innehåller inga särskilda medverkansbestämmelser utan endast en uppgift i propositionen om att det normalt räcker att det kvalificerade uppsåtet finns hos gärningsmannen och att det för ansvar för anstiftan eller medhjälp är tillräckligt att dessa medverkande har likgiltighetsuppsåt till att det kvalificerade uppsåtet finns hos gärningsmannen. Vi anser att domstolarnas uppsåtsbedömningar när det gäller medverkande bör följas upp för att se om propositionens syfte uppfylls eller om det finns behov av att

komplettera lagstiftningen med särskilda medverkansbestämmelser. Vi föreslår därför att regeringen bör ge Brå i uppdrag att granska den nya lagstiftningens effektivitet.

Vissa yrkeskategorier inom bl.a. vård och skola har anmälningsskyldighet till socialtjänsten när det gäller barn som far illa. Vi anser att det finns anledning att utreda om den befintliga ordningen är tillräckligt effektiv för att bekämpa hedersförtryck. Regeringen bör vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2021/22:138 Ett särskilt brott för hedersförtryck:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i brottsbalken.

Följdmotionerna

2021/22:4433 av Johan Forssell m.fl. (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utvidgad gärningsmannakrets och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4446 av Linda Westerlund Snecker m.fl. (V):

1. Riksdagen avslår proposition 2021/22:138 Ett särskilt brott för hedersförtryck.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med ett förslag till kriminalisering av kontrollerande och tvingande beteende och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med ett förslag till en alternativt utformad straffbestämmelse och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4447 av Juno Blom m.fl. (L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utvidgning av det kriminaliserade området genom kriminalisering av kontrollerande beteende och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att brottsrubriceringen ska vara fridskränkning med hedersmotiv och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om höjt maximistraff för det nya brottet och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att preskriptionstiden för brott enligt den nya bestämmelsen mot barn under 18 år ska räknas från den dag då barnet fyller eller skulle ha fyllt 18 år och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4453 av Tobias Andersson m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om uppföljning av ett särskilt hedersbrott och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett strikt ansvar för vissa närstående i fråga om hedersbrott och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av anmälningsskyldigheten i fråga om hedersbrott och tillkännager detta för regeringen.

Motioner från allmänna motionstiden 2021/22

2021/22:80 av Amineh Kakabaveh (-):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det i utformningen av en särskild brottsrubricering för hedersbrott bör lagstiftas mot inskränkningar i vardagslivet, såsom exempelvis valet av klädsel, deltagande i skollektioner, sportaktiviteter samt sexualundervisning och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:301 av Markus Wiechel och Sara Gille (båda SD):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hårda straff för hedersrelaterat våld och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hedersbrott som egen kategori i brottsbalken och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2527 av Adam Marttinen m.fl. (SD):

39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kriminalisera hedersbrott och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2562 av Ann-Christine From Utterstedt m.fl. (SD):

33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att även den som på något sätt bidrar till att hedersrelaterat våld kan utövas bör straffas och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2974 av Christian Carlsson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyndsamt se över hur hedersbrott som särskild brottsrubricering ska införas och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3785 av Johan Forssell m.fl. (M):

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt ska återkomma med en särskild brottsrubricering för hedersbrott och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3873 av Lawen Redar (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett nytt hedersbrott i brottsbalken och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4032 av Ulf Kristersson m.fl. (M):

37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt ska återkomma med en särskild brottsrubricering för hedersbrott, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:4033 av Ulf Kristersson m.fl. (M):

20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en ny brottsrubricering för hedersbrott och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4189 av Andreas Carlson m.fl. (KD):

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hedersbrott och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4210 av Sofia Damm m.fl. (KD):

45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en lagstiftning bör införas som särreglerar hedersbrott i brottsbalken och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2**Regeringens lagförslag****Förslag till lag om ändring i brottsbalken**

Härigenom föreskrivs i fråga om brottsbalken

dels att 2 kap. 5 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 4 kap. 4 e §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.**5 §¹**

I de fall som avses i 3 § 2, 3 och 5 är svensk domstol behörig endast om gärningen är straffbar även enligt lagen på gärningsorten (dubbel straffbarhet). Om brottet har begåtts på flera staters område är kravet på dubbel straffbarhet uppfyllt om gärningen är straffbar enligt lagen på någon av gärningsorterna. Det får inte dömas till påföljd som är strängare än det svåraste straff som är föreskrivet för brottet enligt lagen på gärningsorten.

Första stycket gäller inte

1. om brottet har begåtts av någon som tillhör Försvarsmakten på ett område där en avdelning av Försvarsmakten befann sig,

2. om brottet har begåtts vid tjänstgöringen av någon som är anställd av en svensk myndighet för att delta i en internationell militär insats eller i internationell civil krishantering,

3. brott för vilket det lindrigaste straff som är föreskrivet enligt svensk lag är fängelse i fyra år eller mer, och

4. brott som avses i

a) 4 kap. 1 a och 4 c §§ och 16 kap. 10 a § första stycket 1 och sjätte stycket eller försök till sådana brott, a) 4 kap. 1 a, 4 c och 4 e §§ och 16 kap. 10 a § första stycket 1 och sjätte stycket eller försök till sådana brott,

b) 4 kap. 4 § andra stycket varigenom någon förmåtts att ingå ett sådant äktenskap eller en sådan äktenskapsliknande förbindelse som avses i 4 c § eller försök till sådant brott,

c) 6 kap. 1–6, 8, 9 och 12 §§ eller försök till brott enligt 6 kap. 1, 2, 4–6, 8, 9 och 12 §§, om brottet begåtts mot en person som inte fyllt arton år,

d) 14 kap. 6 § eller försök till sådant brott,

e) 22 kap. 6 a och 6 b §§,

f) 2 § lagen (1982:316) med förbud mot könsstympning av kvinnor, eller

g) 8 § lagen (1996:95) om vissa internationella sanktioner.

4 kap.**4 e §**

Den som mot en person begår brottsliga gärningar enligt 3 eller 4 kap., 5 kap. 1 eller 2 §, 6 eller 12 kap. eller enligt 24 § lagen (1988:688) om kontaktförbud och ett motiv varit att bevara eller

¹ Senaste lydelse 2021:1014.

återupprätta en persons eller familjs, släkts eller annan liknande grups heder, döms, om var och en av gärningarna utgjort led i en upprepad kränkning av personens integritet och gärningarna varit ägnade att allvarligt skada personens självkänsla, för hedersförtryck till fängelse i lägst ett och högst sex år.

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2022.